

Kasvua yli rajojen

Suomen perhostutkijain Seuran tavoitteena on ”edistää perhosiin kohdistuvaa tutkimusta, suojelua ja harrastusta, sekä toimia alan tutkijoiden ja harrastajien yhdyssiteenä Suomessa”. Yhdistyksen tavoitteet ovat väljät, mikä mahdollistaa perhosten harrastamisen moninaisin tavoin. Aina silloin tällöin törmää heittoihin, jotka ilmentävät mielipiteen esittäjän mielestä jonkun tavan harrastaa perhosia olevan toista parempi. Meillä on täysi oikeus mielipiteisiin. SPS ei ole lähtenyt, eikä toivottavasti lähdekään, arvioimaan sitä, mikä on oikea tapa harrastaa perhosia. Kaikille tavoille löytyy perusteluja sekä puolesta että vastaan.

Kun aloitin perhosharrastuksen ja -keräilyn 1980-luvulla, oli keräily hyvin Suomi-keskeistä. Harvat harrastajat olivat tippaakaan kiinnostuneita siitä, mitä rajan väärällä puolella esiintyy, vaikka kyse olisi yhdestä metristä vieraalla maalla. Aikakauden kirjallisuudessaakin ”isänmaallinen” asenne kuvastuu hyvin, jos ei suoraan, niin ainakin rivien välistä. Esimerkiksi yökköskirjoissa ei ollut edes mainintaa lähialueiden lajeista. Mittarikirjoissa ne olivat jo mukana, mutta luultavasti lähinnä siksi, että kyseiset lajit saattavat löytyä Suomesta.

Melkoinen matka on kuljettu. Melkeinpä vuosittain kuu-lee tuttujen harrastajien siirtyneen paremmille metsästysmaille ulkomaille. Usein taustalla on se, että tekeminen on Suomessa käynyt vähiin, eivätkä ankaratkaan ponnistukset tuota uusia havaintoja tai lajeja. Rohkenen väittää, että taustalla on muutakin. Entisaikojen Suomi-poikaa ei mikään mahti olisi saanut siirtymään rajan toiselle puolelle. Puritaanisimmat isänmaan ystävät eivät hyväksyneet edes mallyksilöiksi ulkomaisia ”muoviperhosia”. Toki tämä asenne elää edelleen, sillä valtaosa harrastajista kerää puhdasoppista Suomi-kokoelmaa. Parhaiten tämä näkyy siinä, miten valtavasti resursseja laitetaan vaeltajien ja loikkarien tavoittelemiseksi. Veikkaisin, että 80 % Suomessa olevista pyydyksistä sijaitsee etelärannikolla, ja niistä suurin osa rannikon tunnetuissa legendaarisissa vaeltajapaikoissa. Siihen nähden onkin jokseenkin yllättävää, että myös monet ulkomaille keräävät satsaavat Suomi-kokoelmaan valtavasti, vaikka samat kosmopoliitit tavallisuudet

on jo ulkomailta hoideltu. Tyypillisesti Suomessa harvinaiset vaeltajat ovat etelämpänä Euroopassa juuri niitä tavallisimpia lajeja.

Ennustan aikoja, jolloin Suomesta saadut vaeltajaharvinaisuudet menettävät lähes tykkänään hohtonsa, koska kaikilla on niitä yllin kyllin ulkomailta. Moni harrastaja on jo omaksunut tämän asenteen, ja muutama lähes fanaattinen loikkarimetsästäjä on lopettanut kyseisen puuhan. Uskoisin, että asenteiden muuttumisen takana on eräänlaisen nationalismin laantumisen ja Euroopan yhentyminen, miksei globalisaatio laajemminkin. Monet näkevät valtioiden rajat vain keino-tekoina viivoina kartassa. Tällöin ei ole mitään syytä laittaa rysiä ulkomerelle, kun paljon helpommin asian hoitaa matkustamalla Viroon.

Onko nykyinen suuntaus hyvä vai huono? Vaikka olen jollakin tasolla Suomi-nostalgikko, näen kehityksessä paljon hyvää. Monien suomalaisten ulkomainen kokoelma on tieteellisesti arvokas. Siinä missä useimpia kotimaisia lajeja on lähes joka kokoelmassa, muutamien pioneerihenkisten syrjäseuduille tekemät matkat poikivat ainutlaatuista materiaalia, mukaan lukien aiemmin tuntemattomia lajeja. Jotkut heistä tekevät itse arvokasta tieteellistä taksonomista tutkimusta tai avustavat tutkijoita, muidenkin kokoelmien päätyessä ennen pitkää tutkijoiden ulottuville. Rehellisesti tunnustan, että näitä saavutuksia katsoessa oma kotimaan keräily tuntuu usein aika turhalta puuhastelulta. Ei kuitenkaan pitäisi unohtaa sitäkään, että lukuisat harrastajat osallistuvat kotimaan seurantoihin ja täydentävät arvokkaalla tavalla hyönteistietokantaa. Koto-Suomessakin voi siis ylläpitää yhteiskunnallisesti hyödyllistä harrastustoimintaa. Ei olisi pahitteeksi, jos jokainen miettisi harrastuksensa syvempää olemusta. Meillä on laillinen oikeus harrastaa perhosia lähes miten tahdomme, mutta voimmeko olla vakuuttuneita oikeuksien säilymisestä, ellei harrastus tuota yhteiskunnallisesti hyödyllistä tietoa? Minä en olisi täysin vakuuttunut.

Marko Mutanen
SPS:n hallituksen jäsen